

ФЕДЕРАЦІЯ ПРОФЕСІЙНИХ СПІЛОК УКРАЇНИ

вул. Шота Руставелі, 39/41, Київ 01601
тел. (044) 289-01-11, факс 289-76-50
електронна пошта: fpsu@fpsu.org.ua, код ЄДРПОУ 00014479

16.01.2017 № 05/01-27/27

**Керівникам членських
організацій ФПУ**

Про законодавчі зміни в оплаті праці

Шановні колеги!

Протягом грудня 2016 року Парламентом прийнято низку законодавчих актів у сфері оплати праці, зокрема закони України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України» (№1774-VIII від 06.12.2016 р.) та «Про Державний бюджет України на 2017 рік» (№1801-VIII від 21.12.2016 р.), яким встановлено мінімальну заробітну плату у розмірі 3200 грн.

Так, законом №1774-VIII змінено суть та структуру мінімальної заробітної плати. Показник мінімальної заробітної плати не застосовується як розрахункова величина у колективних договорах та угодах усіх рівнів.

Тепер до мінімальної зарплати можуть включатися доплати, надбавки, заохочувальні та компенсаційні виплати, за винятком доплат за роботу в несприятливих умовах праці та підвищеного ризику для здоров'я, за роботу в нічний та надурочний час, роз'їзний характер робіт, премії до святкових і ювілейних дат.

Скасовано поняття оплати за просту некваліфіковану працю. Таким чином, питання співвідношення оплати за некваліфіковану та кваліфіковану працю перенесено у площину колективно-договірних відносин. Водночас через невизначеність, хто саме має регулювати перелік доплат, надбавок, заохочувальних та компенсаційних виплат, що включаються до складу мінімальної заробітної плати, ці питання, також, мають вирішуватися соціальними партнерами в рамках колективних договорів і угод.

Кожного місяця перед виплатою заробітної плати необхідно проводити звірку нарахованої заробітної плати із розміром мінімальної заробітної плати. Якщо розмір нарахованої працівникові заробітної плати нижче, ніж розмір мінімальної заробітної плати, необхідно здійснити доплату до 3200 грн.

У разі укладення трудового договору про роботу на умовах неповного робочого часу, а також при невиконанні працівником у повному обсязі місячної (годинної) норми праці мінімальна заробітна плата виплачується пропорційно до виконаної норми праці.

При цьому варто пам'ятати про складові, що за жодних обставин не включаються в розрахунок нарахованої заробітної плати. Так, відповідно до закону №1774 від 06.12.2016 не включаються:

- доплата за роботу в несприятливих умовах праці та підвищеного ризику для здоров'я (*зокрема, доплата за роботу у шкідливих умовах праці за результатами атестації робочого місяця, доплата за використання дезінфікуючих засобів тощо*);

- доплата за роботу в нічний час;
- доплата за роботу в надурочний час;
- надбавка за роз'їзний характер роботи;
- премії до святкових і ювілейних дат;
- винагорода за цивільно-правовим договором;
- зарплата на роботі за внутрішнім сумісництвом.

Разом з тим, не включаються також виплати, нараховані за невідпрацьований час:

- відпускні (*в т.ч. компенсація за невикористану відпустку*);
- лікарняні (*в т.ч. декретні*);
- оплата простою;
- оплата працівникам, які залучаються до виконання державних або громадських обов'язків, якщо вони виконуються в робочий час;
- оплата підвищення кваліфікації виходячи з середньої зарплати.

а також виплати, що не залежать від виконаної працівником місячної (годинної) норми праці:

- матеріальна допомога (*на оздоровлення, для вирішення соціально-побутових питань*);
- сума вихідної допомоги при припиненні трудового договору;
- індексація заробітної плати.

Крім того, переглянуто норму щодо необхідності перевищення розміром тарифної ставки працівника першого розряду розміру мінімальної заробітної плати. Орієнтиром для встановлення розміру тарифної ставки працівника I тарифного розряду не бюджетної сфери є величина прожиткового мінімуму для працездатних осіб, що визначається законом про держбюджет, станом на 1 січня календарного року.

Водночас, на виконання пункту 2.4. Генеральної угоди на 2016–2017 роки Сторони провели переговори щодо визначення розміру тарифної ставки робітника I розряду небюджетної сфери, проте консенсусу не досягнуто.

Завдання професілок у ситуації, що склалася, – під час проведення переговорів із внесення змін і доповнень до галузевих, територіальних угод та колективних договорів зберегти існуючі гарантії працівників в оплаті праці, а також забезпечити оптимальне співвідношення між кваліфікованою та некваліфікованою працею, основною та додатковою заробітною платою.

З метою мінімізації доплат до 3200 грн. висококваліфікованим працівникам, а також адекватної оцінки праці таких працівників рекомендуємо домагатися встановлення у колективних договорах і угодах тарифної ставки працівника основної професії у співвідношенні до розміру фактичного прожиткового мінімуму, що розраховується Мінсоцполітики. Разом з тим,

необхідно звести до мінімуму кількість доплат, надбавок, заохочувальних та компенсаційних виплат, що включаються до складу мінімальної заробітної плати на конкретному підприємстві.

Також необхідно контролювати, щоб збільшення фонду оплати праці у 2017 році було адекватним виконанню норми закону про те, що нарахована заробітна плата кожному працівникові має бути не нижче 3200 грн.

Прикінцевими положеннями закону №1774 від 06.12.2016 зобов'язано соціальних партнерів у тримісячний термін привести норми колективних договорів і угод у відповідність до чинного законодавства.

Принципи добровільності і невтручання держави в переговорний процес та реалізації зобов'язань Сторонами колективних переговорів, що гарантується Конвенцією МОП 1949 р. № 98 про право на організацію і на ведення колективних переговорів, Конвенцією МОП 1981 р. № 154 про сприяння колективним переговорам, знехтувані цими законодавчими змінами.

Однак відповідно до ст. 10 Закону України «Про колективні договори і угоди» у випадку, коли одна із сторін звернеться до іншої сторони (сторін) з ініціативою про початок колективних переговорів з метою внесення змін до чинних договорів, угод, друга сторона (сторони) повинна розпочати переговори протягом семи днів.

У разі недосягнення згоди сторін на укладення нового колективного договору, угоди (внесення змін і доповнень до чинних договорів, угод), продовжують діяти норми попереднього договору, угоди як мінімальні гарантії для працівників до укладення нового колективного договору, угоди. Також норми договорів, угод, що погіршують порівняно з чинним законодавством становище працівників є недійсними, і забороняється включати їх до договорів і угод.

Проте, варто пам'ятати, що законодавством України допускається відтермінування введення в дію нових договірних гарантій з оплати праці лише тимчасово на період подолання фінансових труднощів підприємства терміном не більш як шість місяців за умови дотримання державних норм і гарантій в оплаті праці.

Відповідно до статті 259 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП) на профспілки та їх об'єднання покладено обов'язок щодо здійснення громадського контролю за додержанням законодавства про працю.

Повноваження профспілок, їх об'єднань та структурних ланок щодо здійснення громадського контролю визначається статтею 247 КЗпП, статтями 21 та 38 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності».

У процесі запровадження нових підходів до оплати праці з метою забезпечення належного захисту прав працівників необхідно організувати систематичний контроль за неухильним додержанням роботодавцями законодавства про працю, зокрема в частині своєчасності та повноти нарахування та виплати заробітної плати.

Такий контроль має забезпечуватися:

- на рівні галузі та території – правовими інспекторами праці профспілок або громадськими інспекторами праці, які мають відповідні повноваження;
- на рівні підприємств, установ, організацій – виборним профспілковим органом, через який профспілка здійснює свої повноваження, або громадськими інспекторами праці, де вони обрані.

Відповідні положення про здійснення зазначеного контролю необхідно включати у колективні договори та угоди при перегляді їх умов у зв'язку із змінами у законодавстві.

У випадках безпідставної відмови роботодавців від забезпечення реалізації рішень, спрямованих на підвищення рівня оплати праці та дотримання норм законодавства в частині мінімальної заробітної плати слід використовувати можливості вирішення розбіжностей, які передбачені у Законі України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів, конфліктів», або звертатися до суду.

У разі необхідності, для виявлення фактів порушення законодавства про оплату праці, вжиття заходів щодо їх усунення слід ініціювати в установленому порядку перевірку підприємства, установи, організації інспекторами праці територіальних органів Держпраці або виконавчих органів міських рад міст обласного значення та об'єднаних територіальних громад, посадовими обов'язками яких передбачено повноваження здійснення державного контролю за додержанням законодавства про працю та зайнятість населення.

Згідно з пунктом 2.3. Угоди про співпрацю між Державною службою України з питань праці та Федерацією професійних спілок України, укладеної 22 червня 2016 року, представники профспілкових організацій, що входять до складу ФПУ, можуть брати участь у зазначених перевірках.

Крім того, у разі порушення чинного законодавства, норм колективних договорів та трудових прав працівників можна звернутися на гарячу лінію до правових інспекторів праці апарату ФПУ за телефонами (044) 528-70-67, (044) 528-70-74, (044) 528-70-75.

З метою контролю за виконанням норми закону щодо виплати заробітної плати на рівні не нижче 3200 грн. Урядом утворено Міжвідомчу робочу групу з питань забезпечення реалізації рішень, спрямованих на підвищення рівня оплати праці та дотримання норм законодавства в частині мінімальної заробітної плати та ініційовано створення таких груп у кожному регіоні.

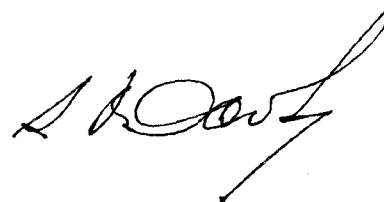
Рекомендуємо членським організаціям долучитися до роботи цих груп в областях.

Крім того, у ФПУ буде запроваджено власний аналогічний моніторинг.

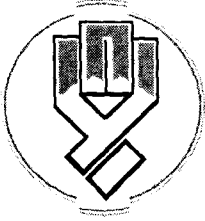
ФПУ, в свою чергу звернулася до Віце-прем'єр-міністра України Розенка П.В. щодо проведення в період 19-24 січня 2017 року наради із залученням профспілкового активу, членів міжвідомчої робочої групи, представників причетних центральних та місцевих органів виконавчої влади.

Додаток: лист на адресу Віце-прем'єр-міністра України Розенка П.В. на 1 арк.

З повагою,
Голова ФПУ

Г.В. Осовий

ФЕДЕРАЦІЯ ПРОФЕСІЙНИХ СПІЛОК УКРАЇНИ

вул. Шота Руставелі, 39/41, Київ 01601
тел. (044) 289-01-11, факс 289-76-50
електронна пошта: fpsu@fpsu.org.ua, код ЄДРПОУ 00014479

13.01.2017 № 05/01-15/26

На № _____ від _____

**Віце-Прем'єр-міністру України,
Голові міжвідомчої робочої групи з
питання забезпечення реалізації
рішень, спрямованих на підвищення
рівня оплати праці та дотримання
норм законодавства в частині
мінімальної заробітної плати**

Про проведення наради

Розенку П.В.

Шановний Павле Валерійовичу!

У зв'язку із встановленням з 1 січня 2017 року мінімальної заробітної плати у розмірі 3200 грн. Федерацією профспілок України та СПО об'єднань профспілок розпочата робота з профспілковими організаціями всіх рівнів щодо запровадження моніторингу і організації проведення колективних переговорів з метою забезпечення належного рівня оплати праці та недопущення порушення трудового законодавства, зокрема, недостовірного обліку робочого часу, скорочення або переведення працівників на неповний робочий день із збільшенням навантаження, неналежного оформлення трудових відносин.

В той же час, перші результати цієї роботи вказують на необхідність проведення наради з керівниками всеукраїнських профспілок та профоб'єднань за участі уповноважених представників міжвідомчої робочої групи, з метою уточнення низки питань щодо реалізації нового законодавства та, головним чином, налагодження системи взаємодії з центральними та місцевими органами влади, Державною фіскальною службою, Держпраці, Пенсійним фондом України.

У зв'язку із зазначеним, Федерація профспілок України ініціює перед Вами, шановний Павле Валерійовичу, як Головою міжвідомчої робочої групи з питання забезпечення реалізації рішень, спрямованих на підвищення рівня оплати праці та дотримання норм законодавства в частині мінімальної заробітної плати, питання щодо проведення в період з 19 по 24 січня ц.р. такої наради, бажано в режимі селектору, для залучення профспілкового активу в регіонах.

Просимо оперативно поінформувати про прийняте рішення для замовлення в ПАТ «Укртелеком» зали селекторних засідань.

З повагою,
Голова ФПУ

Г.В. Осовий